

ÇOCUKLARIN KİŞİSEL VERİLERİNİN KORUNMASINA İLİŞKİN

BİLGİ NOTU

***17 MAYIS VE KAOS GL DERNEĞİ TARAFINDAN HUKUKİ
DESTEK PROGRAMI HAZIRLANMIŞTIR.**

Amaç

Bu bilgi notunun amacı çocukların kişisel verilerinin korunması mahremiyetine aykırılık halinde izlenebilecek yöntemler hakkında bilgi vermektir.

Yararlanıcı

Bu bilgi notu, hak sahibi olan çocuklara dönük bilgi vermeyi amaçlamaktadır.

İçindekiler Tablosu

Çocuk Nedir?	2
Kişisel Veri Nedir?	2
Kişisel Verilerin İşlenmesi Ne Demektir?	2
Uluslararası Kaynaklar Ne Söylüyor?	3
Ulusal Kaynaklar Ne Söylüyor?	4
Hakların Neler?	5
Ebeveynlerin Çocuklarına İlişkin Yaptığı Paylaşımlar	5

Çocuk Nedir?

Hukuken 18 yaşının altındaki tüm bireyler çocuktur.

Kişisel Veri Nedir?

Kişisel veri, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi şeklinde tanımlanmıştır. Bunlar sadece bireyin adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi onun kesin teşhisini sağlayan bilgiler olmayıp, aynı zamanda kişinin fiziki, ailevi, ekonomik, sosyal ve sair özelliklerine ilişkin bilgiler de kişisel veri olarak kabul edilir.

Kimliği belirli olmayan veya belirlenebilir olmayan bir veri, kişisel veri değildir. Yani işlenmiş bir veriden yola çıkılarak kişinin kimliği hakkında kanaat edinilemiyor, veri ile kişi ilişkilendirilemiyorsa artık kişisel veri söz konusu olmaz.

Bu verilerin işlenebilmesi ilke olarak kişinin açık rızasının alınmasına bağlıdır. Açık rıza, kişinin, o konuda tam olarak aydınlatılması şartı ile özgürce açıkladığı rızadır. O konuda tam olarak aydınlatmadan kasıt ise kişiye yapılacak olan işlemin; içeriği, amacı, ne kadar süreceği, bunların nerelerde kullanılacağı hakkında ayrıntılı bilgi verilmesidir.

Kişisel Verilerin İşlenmesi Ne Demektir?

Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler

üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlem, kişisel verilerin işlenmesi olarak kabul edilmektedir.

Tanım kanundaki tanımdır. Anlaşılır kılmak için birkaç örnek vermek gerekebilir. Örneğin bir alışveriş internet sitesine kimlik-adres bilgilerimizi gireriz. Bazen internet sitesi bu bilgileri otomatik olarak kaydeder. Bazen bütün bilgileri değil bilgilerin bir kısmını kaydeder. Bu bilgileri bu tür internet siteleri saklar. Bazen de başka kişilere (Örneğin çocuk kitabı alınan bir siteden alışveriş yaptıktan sonra arama motorunda başka çocuk ürünleri belirebilir.) iletilebilir. Bu durumların hepsi kişisel veri işlemedir.

Kişisel verilerin toplandıktan sonra silme, yok etme ya da anonim hale getirme işlemlerine kadar olan süreçte gerçekleştirilen her türlü faaliyet kişisel verilerin işlenmesi olarak değerlendirilir.

Çocukların, sosyal medya hesaplarında isim, soy isim, yaş, doğum tarih gibi bilgilerinin paylaşılması kişisel verilerinin işlenmesi anlamına geldiği gibi; ebeveynlerin, çocuklarının fotoğraflarını kendi hesaplarında paylaşması da aynı anlama gelir.

Uluslararası Kaynaklar Ne Söylüyor?

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Hakkında Sözleşmesine göre önemli olan çocuğun menfaatidir. Hiçbir çocuğun özel yaşantısına, iletişimine müdahale yapılamaz. Çocuğun onur ve itibarına saldırılamaz. Çocuğun bu tür müdahale ve saldırılara karşı yasa tarafından korunmaya hakkı vardır.

Çocuğun özel hayatı sadece üçüncü kişilere karşı değil; ebeveynlerine karşı da korunur.

Avrupa Birliđi Genel Veri Koruma Tüzüğüne göre, çocuğun kişisel verilerinin işlenmesi için 16 yaşından büyük olması koşulu aranır. 16 yaşından küçük çocukları için çocuk üzerinde velayet hakkı bulunan kişi tarafından rıza verilmesi mümkündür. Örneğin 12 yaşındaki bir çocuğun kendisiyle ilgili bir bilgi paylaşması ebeveyninin rızasına bağlı olur; ancak 17 yaşındaki bir çocuk, tüzüğe göre, kendi kararını verebilir.

Ulusal Kaynaklar Ne Söylüyor?

6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) çocukların kişisel verilerinin korunmasına ilişkin özel bir düzenleme içermemektedir. Bununla birlikte yukarıda yapılan tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere, çocuğun sosyal medyada fotoğraflarının, isminin, soy isminin, doğum tarihinin, yer bilgilerinin, eğitim bilgilerinin vs. başkaları tarafından paylaşılması, kişisel verilerinin işlenmesi niteliğindedir.

- Çocuğun kişisel verisi ancak rızanın varlığı halinde işlenebilir. Rıza mevcut olsa bile veri işlenirken uyulması gereken ilkeler vardır. Rızanın hukuka uygun olması için de veri sahibinin aydınlatılması gerekir. Yani hangi bilgi, hangi nedenle, ne kadar süre ile işlenebilir, süre geçtikten sonra ne yapılacaktır, bu süreçte bilgi güvenliğine ilişkin başvuru yapmak için kiminle muhatap olunmalıdır gibi konularda kişi aydınlatılmalıdır.
- KVKK' na göre, kişisel verilerin işlenmesi öncelikle hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olmalıdır. Örneğin işlenen veri ile veriyi işleyenin işleme amacı arasında bir ilişki olmalıdır. İnternet üzerinden alışveriş yapılabilen bir sitenin çocuğun okuduğu ilkokulu kaydetmesinde hukuka uygunluk bulunmaz.
- Veri doğru ve güncel olmalıdır.

Haklarım Neler?

- Kişisel verilerin yanlış veya eksik işlenmesi durumunda bunun düzeltilmesini isteme,
- Kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme,
- Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme, kişinin sahip olduğu bazı haklardır.

Kişisel verilerinin paylaşılması durumunda, kişilik hakkına müdahale edilmektedir. Kişilik hakkına müdahale edilen kişinin, genel olarak, TMK m.23, m.24 ve m.25, TBK m.58 hükümleri çerçevesinde tazminat davası açma hakkı bulunmaktadır.

Ebeveynlerin Çocuklarına İlişkin Yaptığı Paylaşımlar

Kişisel verilerin işlenmesinin hukuka uygun kabul edilebilmesi için rıza açıklanmasının gerekliliğine yukarıda değinilmişti. Çocuk için rıza verecek kişi velisi veya vasisidir.

Ebeveynler tarafından çocuğa ilişkin yapılan paylaşımlar, çoğu zaman çocukların rızası olmaksızın, salt ebeveynlerin iradesi doğrultusunda yapılmaktadır. Burada çocuğun yapılan veri paylaşımlarından haberi olması durumunda dahi, eylemin sonuçları hakkında tam olarak bilgi ve öngörü sahibi olamayacakları için verdikleri kararların da geçerli kabul edilebilmesi mümkün değildir. Bazı ebeveynler çocuklarının sağlık sorunları ve onlarla başa çıkma yöntemleri hakkında paylaşımlar yapmakta olup bu husus dahi çocukların ileride istemediği bir durum yaratabilir. Sağlık verileri özel nitelikli kişisel veri olması dolayısıyla ebeveynler çocuklarının sağlık verilerini paylaşmamaya özen göstermelidir.

Ebeveynler tarafından yapılan paylaşımlar, çocukların ileride kendi dijital kimliklerini oluşturmasını zorlaştırmakta ve kişilik hakkı kapsamında yer alan özel hayata müdahale teşkil etmektedir. Çocuklar ailelerinin toplumda sergiledikleri

hayattan bambaşka bir hayatı benimseyebilirler. Çocukların kendilerine ait bilgilerin ebeveynleri tarafından paylaşılması üzerinde kontrolleri yoktur.

Çocuklara ait bilgileri ve görüntüleri paylaşmak, çocuklar için yakın gelecekte psikolojik sorunları da beraberinde getirebilir. Bugün yetişkin olan bireylerin, çocukluklarına ait görüntüleriyle internet üzerinde karşılaştıklarında, bu durumdan rahatsızlık duymayacaklarının garantisi yoktur. Çocuklarla yakın gelecekte adli makamlara yansıyacak davaların önüne geçmek, aile bütünlüğünü ve ebeveyn-çocuk ilişkilerini korumak, çocukların sağlıklı bir gelişim sürdürmelerini sağlamak, topluma mutlu bireyler kazandırmak amacıyla çocukların mahremiyetine saygı göstermek çok önemlidir.